

INTERNATIONAL HUMANITARIAN UNIVERSITY

DEPARTMENT OF MANAGEMENT

DEPARTMENT OF ECONOMICS
AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

**COASTAL REGIONS:
PROBLEMS AND PARADIGMS
OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT**

Collective monograph
under the editorship of T. Derkach

Riga, Latvia
2018

UDC 339.924EU(477)
V 55

Reviewers:

Kuryliak V.Y. – Doctor of Economic Sciences, Professor, Head at Department of International Economics, Ternopil National Economic University.

Lutsyshyn Z.O. – Doctor of Economic Sciences, Professor, Honoured Worker of Education of Ukraine, Professor at Department of World Economy and International Economic Relations, Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Yakubovskiy S.O. – Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of Department of World Economy and International Economic Relations, Odessa I.I. Mechnikov National University.

Executive Editor: T.V. Derkach, Doctor of Economic Sciences, Head of Department of Management, International Humanitarian University.

*Recommended for printing by the Academic Council
of International Humanitarian University
Protocol № 6 on 05.07.2018*

Scientific Board: T.V. Derkach, N.P. Kovalenko, A.I. Rybak, V.I. Zaharchenko

Multi-authored monograph “Coastal regions: problems and paradigms of socio-economic development” is the first edition within the science topic “Coastal regions in the global economy and globalization processes”, which publishing is initiated by the staff of Departments of Management and Economics and International Economic Relations of International Humanitarian University. A group of authors proposed a number of new approaches to the investigation of a wide range of issues of development of coastal regions. The publication is designed for scientific workers, university teachers, postgraduate students, and students of HEIs.

Coastal regions: problems and paradigms of socio-economic development: Collective monograph / under the editorship of T. Derkach, Doctor of Economic Sciences. Riga, Latvia: Publishing House “Baltija Publishing”, 2018. 560 p.

© 2018 Individual authors

© 2018 All rights reserved

ISBN 978-9934-571-29-9

© 2018 International Humanitarian University

TABLE OF CONTENTS

Introduction	6
Section 1. Problems of the development of coastal regions	10
1.1. Coastal regions: typology and actualization of economic development <i>Derkach T.V.</i>	10
1.2. About some features of social-economic development of northern Black Sea coastal zone <i>Kovalenko N.P., Kovalenko I.N.</i>	29
1.3. Морський потенціал як фактор економічного розвитку України <i>Степанова К.В.</i>	45
1.4. Problems and ways of formation of investment and innovation model of Ukrainian development <i>Nemchenko H.V.</i>	68
1.5. The sustainability estimation of Odessa agglomeration development <i>Rybak A., Azarova I.</i>	83
1.6. Дослідження локальної системи «місто-оточення» у межах соціально-територіальної структури суспільства (на прикладі українського Причорномор'я) <i>Ширяєва Л.В., Лантєва В.В.</i>	100
1.7. Розробка стратегії просторового розвитку регіону (на прикладі Одеської області) <i>Захарченко В.І., Сорока Л.М.</i>	113
1.8. Розвиток форм регіональної політики в умовах зміни технологічних укладів <i>Меркулов М.М., Захарченко Н.В.</i>	127

1.9. Оцінка впливу тіньової економіки на регіональний розвиток на прикладі українського Причорномор'я <i>Головченко О.М., Курко А.С.</i>	145
1.10. The stability of socio-economic systems under conditions of global development <i>Davydova I.O., Revenko D.S., Lyba V.O.</i>	167
1.11. Методичне забезпечення дослідження функціонування соціально-економічної структури регіону <i>Балахонова О.В., Бондаренко О.В.</i>	186
Section 2. Institutional support of regional development	206
2.1. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку <i>Котвиш О.М., Бестужева С.В., Мілько І.В.</i>	206
2.2. Perspectives of transport systems in the conditions of globalization the world economy <i>Donchenko O.O.</i>	233
2.3. Logistics engineering enterprises for sustainable development: preconditions and expected effects <i>Sapotnitska N.Y.</i>	248
2.4. The IMF loans: financial assistance or debt burden <i>Myroshnychenko Y.V., Motsna I.V.</i>	270
2.5. Monitoring of international donor support in the context of development of the united territorial communities <i>Boichenko E.B., Vasilchuk N.A.</i>	291
2.6. Моделювання операцій з надання страхових послуг в умовах поведінкової економіки <i>Ткаченко І.С., Бакалова Н.М.</i>	329

SECTION 2. INSTITUTIONAL SUPPORT OF REGIONAL DEVELOPMENT

2.1. МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

***Анотація.** Україна активно залучена до процесів глобалізації та міжнародної економічної інтеграції, ефективність яких багато в чому залежить від державного регулювання міжнародної торгівлі. Головним чинником забезпечення успішного розвитку міжнародної торгівлі українських підприємств є митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності (далі ЗЕД) як провідний метод державного регулювання національної економіки. В роботі було проаналізовано існуючі концептуальні підходи щодо визначення сутності таких понять як «митно-тарифне регулювання», «митне регулювання», «тарифне регулювання». За результатами проведеного дослідження визначені особливості розвитку митного регулювання як засобу захисту національного ринку. На основі виокремлення етапів розвитку митного регулювання ЗЕД за часів незалежності України авторами визначені перспективи подальшого розвитку митного регулювання ЗЕД України. З метою оцінки ефективності міжнародного співробітництва України проаналізовано сучасний стан її відносин з міжнародними інститутами регулювання торгівлі.*

Вступ. Процеси глобалізації та міжнародної економічної інтеграції країн світу в єдиний економічний простір є ключовим фактором динамічного розвитку кожної країни незалежно від масштабів її внутрішнього потенціалу. Україна активно залучена до цих процесів, ефективність яких багато в чому залежить від державного регулювання міжнародної торгівлі, так як саме міжнародна торгівля створює практично необмежені можливості як для задоволення внутріш-

нього попиту за рахунок товарів та послуг іноземного походження, так і реалізації товарів та послуг національного виробництва на світових ринках, що в кінцевому підсумку веде до зростання добробуту кожної країни [1]. Враховуючи вище вказане, головним чинником забезпечення успішного розвитку міжнародної торгівлі українських підприємств є митне регулювання ЗЕД з боку держави, що посідає провідне місце серед інших методів державного регулювання національної економіки.

Так, за даними Державної служби статистики України [2] зовнішня торгівля товарами за 2016 рік мала від'ємне сальдо, яке становило – 2888086,0 тис. дол. США. Так, експорт українських товарів скоротився на 4,6% (або на 1765438,5 тис. дол. США) у порівнянні з 2015 роком, імпорт, навпаки, збільшився на 4,6 % (або на 1733354,2 тис. дол. США). Зовнішня торгівля у 2015 році мала позитивне сальдо, яке складало 610706,7 тис. дол. США. Експорт товарів у 2015 р. становив 38127149,7 тис. дол. США, імпорт – 37516443,0 тис. дол. США. З огляду на вищевказане, дана тема є актуальною та потребує подальшого розвитку як в науковому напрямку так і в практичному.

Особливості митно-тарифного регулювання досліджували такі українські та іноземні науковці та практики, як Г. Башнянин, І. Бережнюк, О. Борисенко, В. Ващенко, О. Гребельник, А. Дубініна, В. Демченко, О. Єгоров, В. Заяц, М. Каленський, А. Мазур, В. Науменко, О. Нікіпчук, Ю. Петруня, Л. Пісьмаченко, В. Прокопенко, С. Станіславська, С. Терещенко, О. Шейко та багато інших.

У роботах представлених авторів вивчаються інструменти і механізми регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства, специфіка і форми прояву цих механізмів, фактори, що впливають на ефективність застосування окремих митно-тарифних інструментів. Однак, незважаючи на значну увагу з боку багатьох науковців та практиків до даної проблеми багато актуальних питань щодо митно-тарифного регулювання ЗЕД з боку держави досі залишаються не вирішеними і потребують подальшого наукового удосконалення. Так, не знайшли достатнього висвітлення питання, присвячені розвитку митно-тарифних відносин в сучасних інтеграційних спрямуваннях економіки України як засобу захисту національного ринку.

Враховуючи вищезазначене, метою даного дослідження є визначення особливостей розвитку митного регулювання в системі державного регулювання ЗЕД як засобу захисту національного ринку в рамках інтеграційних спрямувань. Для досягнення поставленої мети в роботі були вирішені наступні завдання: проведений теоретичний аналіз понять «митно-тарифне регулювання», «митне регулювання», «тарифне регулювання»; виявлені особливості митного регулювання ЗЕД за часів незалежності України; визначені перспективи розвитку митного регулювання ЗЕД України; проведений аналіз сучасного стану співробітництва України з міжнародними інститутами регулювання торгівлі.

Теоретичні засади визначення сутності та особливостей розвитку митного регулювання в Україні

Генезис наукової думки дозволив авторам цього дослідження з'ясувати, що в наукових роботах та нормативно-законодавчих актах [3-17] зустрічаються терміни «тарифне регулювання», «митно-тарифне регулювання» та «митне регулювання». Більшість науковців в процесі дослідження зазначеної проблеми використовують термін «митно-тарифне регулювання ЗЕД». Однак, Гребельник О. П. [3], критикує такий підхід до розуміння даної категорії та наголошує, що митно-тарифні відносини мають вивчатися і досліджуватись як цілісна система і розглядатися одночасно в обох площинах – як митні відносини і як тарифні відносини. Для наукового обґрунтування та визначення особливостей розвитку митно-тарифного регулювання в рамках інтеграційних спрямувань, необхідно провести діалектичний аналіз підходів різних науковців до розуміння цього поняття.

У своїй роботі Гребельник О.П. [3, с. 12] під митно-тарифними відносинами розуміє сукупність економічних, організаційно-правових та психоетичних взаємовідносин у сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності, які базуються на законодавчо закріплених принципах і напрямках митної політики країн-учасниць міжнародних економічних відносин. При цьому основою функціонування тарифних відносин є митний тариф, а митних відносин – взаємодія та взаємоо-

бумовленість митних методів регулювання ЗЕД різних держав. Тобто такий підхід до визначення економічної категорії «митно-тарифні відносини» дозволяє ототожнити його з поняттям митно-тарифним регулювання.

Так, в роботі Суворова В. В. [4], митне регулювання розглядається як митно-тарифне регулювання, здійснення митної справи та організація діяльності митних органів України. Тобто у представленому визначенні митне регулювання розглядається через призму митно-тарифного регулювання, тим самим ототожнюючи ці економічні категорії. Такий підхід на думку авторів не конкретизує заходи митно-тарифного регулювання (далі МТР), а лише дає загальне уявлення про регулювання ЗЕД з боку митних органів. Рассолов М. М., Еріашвілі Н. Д. [5], під митно-тарифним регулюванням розуміють сукупність організаційних, економічних та адміністративних заходів державного регулювання ЗЕД, які захищають національних товаровиробників на внутрішньому ринку, регулюють структуру експорту та імпорту товарів, а також забезпечують поповнення державного бюджету країни. Такої думки дотримується Свинухов В. Г. [6]. Але автори даного дослідження згодні з позицією Прокопенко В. В., який зазначив, що такий підхід до розуміння економічної категорії «митно-тарифне регулювання ЗЕД» враховує нетарифні методи, такі як адміністративні що не є об'єктом митно-тарифного регулювання, тому таке твердження є неприпустимим [7]. В своїй роботі Прокопенко В. В. [7] митно-тарифне регулювання визначає як сукупність організаційних, економічних, правових заходів спрямованих на регулювання зовнішньоекономічної діяльності шляхом застосування мита до товарів, які імпортуються в Україну та експортуються з України. Такий підхід є більш конкретним, але обґрунтовує митно-тарифне регулювання тільки в двох митних режимах шляхом використання одного інструменту – мита.

Сторов О. Б. митне регулювання наводить як сукупність митно-тарифних заходів, що використовуються як національний торговельно-економічний інструментарій регулювання зовнішньої торгівлі [8]. Під митно-тарифним регулюванням зовнішньоекономічної діяльності Тимошенко І. В., розуміє сферу діяльності державних органів, що здій-

снюють митну політику країни і регулювання суспільних відносин, пов'язаних з порядком переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон, стягненням митних платежів і проведенням митного контролю [9]. Войцещук А. Д. [15] розглядає митне регулювання з огляду на застосування митною службою митних процедур із застосуванням системи управління ризиками. Дубініна А. А. [16] розглядає тарифне регулювання як основний інструмент впливу на торгівельні відносини з боку держави.

Найбільш економічно обґрунтованим, на думку авторів, є підхід до визначення цього поняття, запропонований Бережнюком І. Г. [10], який під митним регулюванням розуміє вплив держави в особі державних органів (насамперед – митних) на інших суб'єктів митних відносин з метою підпорядкування їхніх дій своїм економічним інтересам, тобто митне регулювання – це управління митними відносинами в рамках заданих параметрів.

У енциклопедичному словнику з державного управління митне регулювання розуміється як регулювання питань, пов'язаних із встановленням мит та митних зборів, процедури митного контролю, організацією діяльності органів митного контролю України [11]. Митно-тарифне регулювання, у енциклопедичному словнику економіки і права, зазначається як сукупність митних та тарифних заходів, які використовуються в якості національного торгово-політичного інструментарію для регулювання зовнішньої торгівлі [12]. Такі визначення є досить широкими та не конкретизують процес регулювання ЗЕД.

Стрімкий розвиток інтеграційних процесів, які суттєво впливають на стан національної економіки та визначають стратегічні напрями ЗЕД України вимагають вивчення іноземного законодавства щодо митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Так як воно розглядається Світовою організацією торгівлі як основний механізм регламентування зовнішньоторгових операцій країн-членів.

Аналіз Митного кодексу митного союзу [13] дозволив виявити, що митне регулювання, в рамках цього документу, розглядається як правове регулювання відносин, пов'язаних з переміщенням товарів через митний кордон митного союзу, їх перевезенням по єдиній митній тери-

торії митного союзу під митним контролем, тимчасовим зберіганням, митним декларуванням, випуском і використанням відповідно до митних процедур, проведенням митного контролю, сплатою митних платежів, а також власних відносин між митними органами та особами, що реалізують права володіння, користування і розпорядження зазначеними товарами. Дане визначення має ряд переваг: по-перше, встановлює суб'єктів правовідносин у процесі митно-тарифного регулювання ЗЕД; по-друге, розглядає МТР з позиції різних митних режимів, по-третє, в якості інструментарію МТР ЗЕД, передбачає використання митних платежів, нарахування та сплата яких пов'язаних зі здійсненням ЗЕД, а не тільки мита.

Вивчення статей митного кодексу Європейського Співтовариства дозволило встановити, що цей документ не наводить теоретичного визначення поняття митно-тарифне регулювання, але розглядає його інструменти, до яких відносить загальний митний тариф та тарифну класифікацію товарів [14].

Аналіз положень Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [15] дозволило виявити, що митне регулювання – це регулювання питань, пов'язаних із встановленням мит та інших податків, що справляються при переміщенні товарів через митний кордон України, процедурами митного контролю, організацією діяльності органів митного контролю України. Митний кодекс України [16] окремо не дає визначення даного поняття, але в ст. 5 та 7 цього документу державну політику та митну справу розглядає через призму тарифного і нетарифного регулювання ЗЕД.

Таким чином, результати аналізу наукових підходів та вітчизняного і іноземного законодавств свідчать про відсутність єдиного твердження даних категорій. При цьому ці поняття в одних джерелах отождолюються в інших – піддається критиці такий підхід. Враховуючи проблему відсутності універсального теоретичного підходу до визначення таких понять та спираючись на доробки різних науковців в даному дослідженні автори пропонують визначати, як найбільш широке поняття, митне регулювання з урахування функцій та завдання покладених на державні органи (насамперед органи доходів та зборів), які здійснюють державну митну справу (ст. 544, МКУ).

З урахуванням вище викладеного автори даного дослідження пропонують під митним регулюванням розглядати комплекс організаційних, адміністративних, економічних та правових заходів тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, які передбачені національним законодавством та положеннями Міжнародних договорів країн-учасниць щодо захисту прав та інтересів суб'єктів ЗЕД і держави в цілому як на внутрішньому так і на зовнішньому ринках з боку державних органів (органи доходів та зборів), які здійснюють державну митну справу.

Перевагою запропонованого підходу є перш за все його універсальність відповідно до видів здійснення ЗЕД та митних режимів в яких здійснюється дана діяльність. Такий підхід базується на законодавчо визначених завданнях органів доходів та зборів, що дозволяє розглядати та передбачати в якості інструментарію регулювання не тільки митний тариф та митні платежі, а й інструменти, які відносяться до нетарифного регулювання: квоти, тарифні квоти, ліцензії, сертифікати і таке інше. Визначає місце митного регулювання та регулюючий суб'єкт.

Враховуючи запропонований підхід до визначення поняття «митне регулювання» в роботі представлені інструменти такого процесу (рис. 1).

Для забезпечення ефективного зростання ринкової економіки України в сучасних умовах активного розвитку інтеграційних угруповань, одним із основних завдань держави є формування та вдосконалення системи митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Так як за твердженням Дяченко Т. О. [17, с. 129] саме ця система має забезпечити сприятливі умови для адаптації національної економіки до більш гострої міжнародної конкуренції внаслідок приєднання до системи глобального регулювання і вільного переміщення ресурсів та поступове включення її економіки до глобальних та європейських економічних процесів. Однак, успішно здійснити такий прорив неможливо без вивчення напрацьованого вітчизняного досвіду щодо особливостей розвитку митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України. Огляд наукових джерел [16; 18; 19] дозволив виявити декілька етапів розвитку

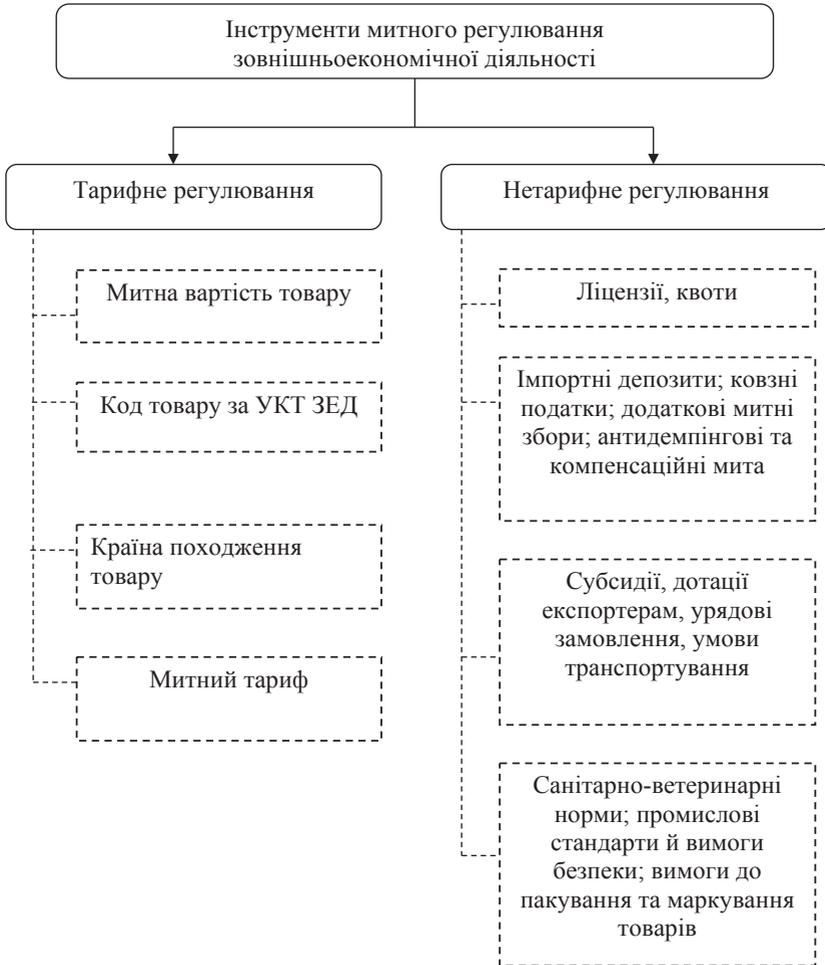

Рис. 1. Інструменти митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності

митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України за часів незалежності. Основна характеристика таких етапів наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

**Характеристика етапів розвитку митного регулювання України
за період незалежності [16; 18; 19]**

Період	Характеристика
1	2
I етап (1991 – 1993 рр.) Орієнтація на регулювання експорту	25 червня 1991 р. приймається Закон України «Про митну справу в Україні», а вже 01.01.1992 р. вводиться в дію Митний кодекс України. Згідно ст. 2 цього Кодексу Україна самостійно визначає митну політику, створює власну митну систему та здійснює митне регулювання на своїй території. 19.06.1992 р. прийнято Постанову ВРУ «Про приєднання України до Конвенції про створення Ради Митного Співробітництва. В цей період справляння мита має суто фіскальні функції, перевага надається експортному миту. Імпортне мито до початку 1993 р. справляється згідно з Митним тарифом СРСР. Єдиний митний тариф, прийнятий на початку 1993 р., містив середньоарифметичну ставку увізного мита – 15 %, рівень ставок увізного мита визначався залежно від ступеня обробки й економічної доцільності ввезення того чи іншого виду товару.
II етап (1994 – 1995 рр.) Орієнтація на податкові надхо- дження від ЗЕД	У зв'язку з лібералізацією ЗЕД митне регулювання виконує суто фіскальну функцію та захист товаровиробника. З метою наповнення Держбюджету України за рахунок оподаткування імпорту Митно-тарифною радою в 1994 р. прийнято перше рішення щодо підвищення ставок увізного мита
III етап (1996 — 1998 рр.) Орієнтація на товаровиробника	Посилення протекціонізму та приведення системи митного регулювання у відповідність до вимог ГАТТ/СОТ у зв'язку з переговорним процесом щодо приєднання України до неї. Внаслідок прийняття низки законів щодо регулювання зовнішньої торгівлі, середньозважена ставка мита зросла з 4,67% (у 1997 р.) до 5-6% у (1999 р.) Указом Президента України №255 «Про Концепцію трансформації митного тарифу України на 1996-2005 роки відповідно до системи ГАТТ/СОТ». За період

Продовження таблиці 1

1	2
<p>III етап (1996 — 1998 рр.) Орієнтація на товаровиробника</p>	<p>1993-1999 рр. до діючого митного тарифу було внесено зміни близько 60 постановами Кабінету Міністрів України і 5 Законами України (які стосуються підакцизної і сільськогосподарської продукції 1-24 груп ТН ЗЕД). Таким чином, прийнятий у 1993 р. Митний тариф практично змінений на 95 %, фактично з 1998 р. діє новий Митний тариф.</p> <p>У 1997 році Кабінетом Міністрів України прийнято постанову №244 «Про заходи щодо поетапного впровадження в Україні вимог директив ЄС, санітарних, екологічних, ветеринарних, фітосанітарних норм міжнародних і європейських стандартів»</p>
<p>IV етап (1998-2001 рр.) Удосконалення митного регулювання відповідно до норм ГАТТ/СОТ</p>	<p>Протягом цього періоду рівень середньозважених ставок зберігаються на рівні 5-6%. У 1998 р. Верховна рада приймає низку законів «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту», «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україні».</p> <p>Рішення, прийняті Митно-тарифною радою протягом поточного року, спрямовані на стимулювання внутрішнього виробництва, тобто ставки імпортного мита знижено на сировину і підвищено на готову продукцію, аналоги якої випускаються в Україні. Невідповідність діючого Митного кодексу міжнародним стандартам спонукало до розробки й прийняття проекту нового Митного кодексу України</p>
<p>V етап (2001-2002 рр.) Прийняття законодавчих актів відповідно міжнародним митним стандартам</p>	<p>У 2002 р. було прийнято новий МКУ, в якому передбачалися сучасні підходи в тарифному регулюванні, митній оцінці товарів, впорядкування тарифних преференцій до окремих країн та визначення країни походження товарів. Протягом 2002–2004 року було суттєво зменшено рівень оподаткування ввізним митом товарів (середньоарифметична ставка ввізного мита сягала близько 10 %). Указом Президента від 17.05.2002 р. №466/2002 встановлено</p>

Закінчення таблиці 1

1	2
V етап (2001-2002 рр.) Прийняття законодавчих актів відповідно міжнародним митним стандартам	приєднатися до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14 червня 1983 року. УКТЗЕД складається на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів Всесвітньої митної організації з урахуванням Комбінованої номенклатури Європейського Союзу.
VI етап (2003-2012 рр.) Прийняття нового МКУ	Законодавче закріплення в новому Митному кодексі України системи методів визначення митної вартості, які застосовуються у світовій практиці. У 2008 році значне реформування структури митної системи
Сучасний етап	Прийняття нового Закону України «Про митний тариф», введення електронного декларування товарів. Митне регулювання переважно має фіскальний характер. Об'єднання податкової інспекції та митниці в Фіскальну службу України.

Підводячи підсумки особливостям еволюції розвитку митного регулювання в Україні за часів її незалежності, можна з упевненістю сказати, що результатом цього кропіткого процесу є поступове наближення до міжнародних стандартів та вимог законодавчого підґрунтя України для ефективного функціонування зовнішньоекономічної діяльності як на рівні держави, так і на рівні підприємства. Національне законодавство в сфері митного регулювання ЗЕД орієнтоване на загальноприйняті міжнародні норми, стандарти і практику.

Методичне забезпечення аналізу та оцінки економічного розвитку України у сфері митного регулювання

Аналіз статистичних даних [2] та наукових досліджень [22] у сфері зовнішньоекономічної діяльності дозволили авторам виділити основні проблеми, з якими стикаються вітчизняні підприємства під час здійснення ЗЕД:

обмеженість підприємства у фінансових ресурсах;
несприятливий економічний та політичний клімат в країні;
несприятливе валютне регулювання;
складність митного оформлення товарів та митні бар'єри;
корупція у державних органах;
високий рівень бюрократії у отриманні дозвільних документів;
інформаційна обмеженість фахівців щодо використання преференційних торгових режимів наданих українським підприємствам іншими країнами світу;

невідповідність вітчизняної продукції стандартам та вимогам зовнішнього ринку;

відсутність сертифікації на підприємствах системи якості управління безпечністю харчових продуктів (ХАССП).

Однак, для визначення перспектив подальшого удосконалення митного регулювання ЗЕД України з урахуванням його інструментарію, в роботі було сформовано систему статистичних показників, за допомогою яких можна проаналізувати та оцінити стан економічного розвитку України у сфері митного регулювання. Дана система формувалась на основі проведених досліджень українського вченого-економіста Мартинюка В. П. [20; 21] та авторських наукових напрацювань. Дана система наведена в таблиці 2.

При цьому слід зазначити, що такі показники як, митне навантаження на імпорт та експорт, а також митне навантаження на зовнішньоторговельний оборот доречно розраховувати як в цілому по країні так і за географічним спрямуванням. Саме такі розрахунки дозволять зробити більш глибокий економічний аналіз та дати обґрунтовану оцінку ефективності здійснення зовнішньоекономічної діяльності з окремими країнами світу з урахуванням особливостей митного регулювання.

Статистичні дані, які використовувалися для розрахунків зазначених показників та результати таких розрахунків представлено в таблиці 3 та на рис. 2 та 3.

Як показують результати розрахунків показників митного навантаження, то за аналізований період їх динаміка характеризується хвилеподібними змінами. Тобто не спостерігається суттєвих коливань

Таблиця 2
Система статистичних показників економічного розвитку України у сфері митного регулювання

Статистичний показник	Формула розрахунку	Характеристика
1	2	3
Номінальний рівень митного навантаження на економіку, % (M_N) [20, 21]	$M_N = \frac{M_n}{ВВП} \times 100\%$	де M_n – надходження до державного бюджету від митних платежів; ВВП – валовий внутрішній продукт
Реальний рівень митного навантаження на економіку, % (M_R) [20, 21]	$M_R = \frac{M_n}{ВВП - P - D} \times 100\%$	де P – продукція підприємств, що мають пільги; D – продукція домогосподарств
Митне навантаження на імпорт, % (M_I) [20, 21]	$M_I = \frac{M_n}{I} \times 100\%$	де I – обсяг імпорту у грошовому еквіваленті
Митне навантаження на експорт, % (M_E)	$M_E = \frac{M_n}{E} \times 100\%$	E – обсяг експорту у грошовому еквіваленті
Митне навантаження на зовнішньоторговельний оборот у ЗЕД ($30_{\text{мт}}$)	$30_{\text{мт}} = \frac{M_n}{I + E} \times 100\%$	-
Митне навантаження на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (M_{ZED}), [20, 21]	$M_{ZED} = \frac{M_n}{K_{ZED}}$	де K_{ZED} – кількість суб'єктів ЗЕД
Частка митних доходів у зведеному (державному) бюджеті країни, % K_b , [20, 21]	$K_b = \frac{M_n}{\sum D} \times 100\%$	де $\sum D$ – загальні доходи зведеного (державного) бюджету країни;
	Індикатор показує залежність бюджету країни від ефективності роботи митних органів	

Закінчення таблиці 2

1	2	3
Митне навантаження на одного громадянина України, дол./особу (G)	$G = \frac{M_n}{X}$	X – населення України, осіб.
Рівень збираності митних платежів R , [20, 21]	$R = \frac{M_{факт}}{M_{план}} \times 100\%$ <p>що ближче значення коефіцієнта збираності митних платежів до одиниці (100 %), то ефективнішою є робота митних органів щодо планування надходжень митних платежів та виконання планових завдань. Індикатор можна розраховувати і у розрізі окремих митних платежів</p>	$M_{факт}$ – фактичні надходження митних платежів; $M_{план}$ – планові надходження митних платежів
Коефіцієнт управління мита, (K_m), [20, 21]	$K_m = \frac{M_i}{I_T}$ <p>показує порівняння коефіцієнта із середньозваженою ставкою митного тарифу країни дає уявлення про те, чи повною мірою надходять кошти від обкладання ввізним митом до бюджету відповідно до структури митного тарифу й товарної структури імпорту країни</p>	M_i – надходження до державного бюджету від імпортного мита; I_T – вартість імпортних товарів.

**Статистичні показники економічного розвитку України
у сфері митного регулювання**

Роки	Номинальний ВВП ¹ , млрд. дол.	Населення України ² , млн. чол.	Експорт ³ , млрд. дол.	Імпорт ⁴ , млрд. дол.	Митні платежі ⁵ , млрд. дол.	Імпортне мито ⁶ , млрд. дол.
2007	142,7	46,3	49,8	60,4	10,7167	1,956
2008	180,1	46	67,7	84,7	18,235	2,302
2009	117,2	45,7	40,4	45,1	10,668	0,861
2010	137,9	45,4	52,2	60,9	10,826	1,115
2011	162,9	45,1	69,4	85,7	14,410	1,477
2012	180,2	44,9	70,2	89,7	15,659	1,650
2013	134,9	44,6	59,1	80,9	15,094	1,669
2014	134,9	44,3	53,9	54,4	11,522	1,061
2015	90,1	44,4	35,5	38,9	10,870	1,845
2016	87,2	44,2	34	38,3	9,293	0,797

Статистичні показники сформовано авторами на основі даних наступних джерел:

¹, ², ³, ⁴ – дані використані автором з сайту <http://www.ereport.ru> [23]

⁵, ⁶ – дані використані автором з сайту <http://www.treasury.gov.ua> [24]

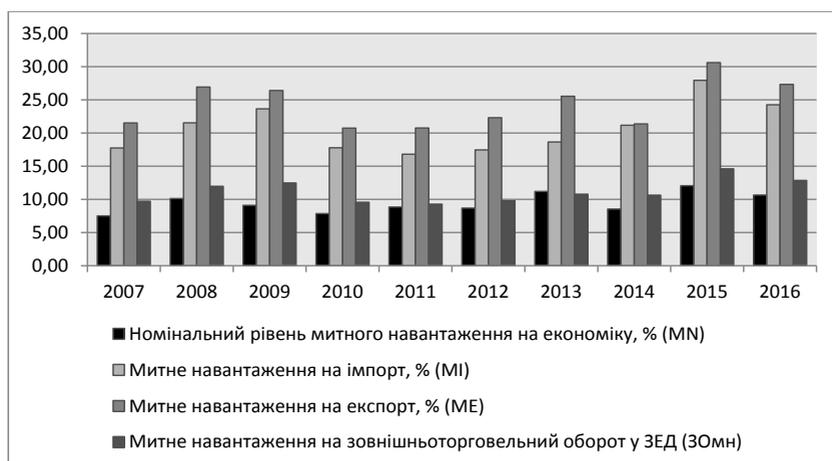

Рис. 2. Динаміка митного навантаження за період з 2007 по 2016 рр.

Побудований авторами на основі статистичних даних наступних джерел: <http://www.ereport.ru> [23]; <http://www.treasury.gov.ua> [24]

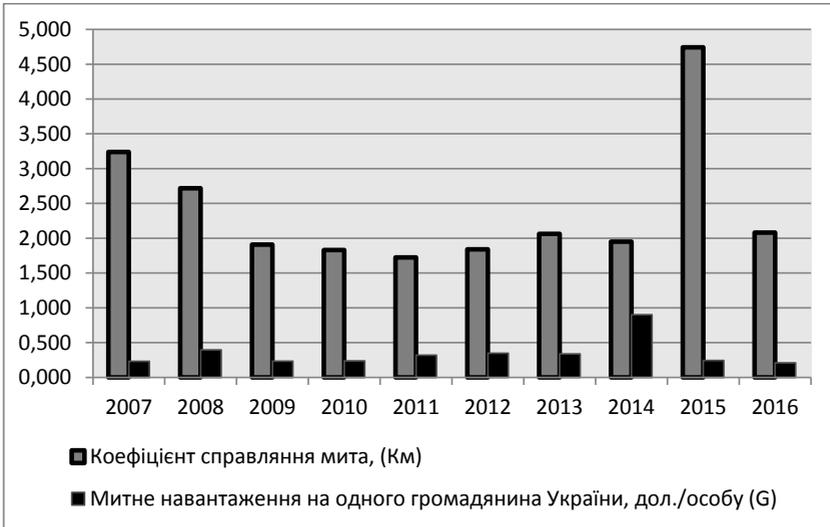

Рис. 3. Динаміка коефіцієнта справляння мита та митного навантаження на одного громадянина України за період з 2007 по 2016 рр.

Побудований авторами на основі статистичних даних наступних джерел: <http://www.ereport.ru> [23]; <http://www.treasury.gov.ua> [24]

протягом 10 років. Але у 2015 році дані показники зросли відносно інших періодів, це пояснюється перш за все, введенням додаткового імпортного збору в обсязі 5% для непродовольчих товарів і 10% – для продуктів. Такий збір був уведений на початку 2015 року на 12 місяців через погіршення платіжного балансу країни. Він стягувався з усіх імпортних товарів, крім критичних, які зазначені в Законі України «Про стабілізацію платіжного балансу України».

Саме додатковий імпортний збір суттєво збільшив митні надходження до Державного бюджету України, тим самим підвищив рівень митного навантаження, про що і свідчать результати розрахунків на рис. 2 та 3. Але Законом України №912-VIII від 24.12.2015 «Про заходи щодо стимулювання зовнішньоекономічної діяльності», було скасовано додатковий імпортний збір.

Аналіз таблиці 3 показує, що у 2008 році порівняно з 2007 роком суттєво виріс відсоток надходжень митних платежів до Державного бюджету України майже на 71% (або 7,5183 млрд. дол.). Позитивна динаміка митних надходжень, на думку авторів, обумовлена декількома чинниками – високим рівнем інфляції, удосконаленням діяльності органів доходів та зборів України, покращення адміністрування сплати митних платежів, боротьба із контрабандою. Але, у 2009 році відбулося різке зниження відрахування митних платежів до Державного бюджету, що пояснюється впливом фінансово-економічної кризи у світі, яка не оминула і Україну, у порівнянні з 2008 роком митні платежі знизилися на 7,567 млрд. дол. (або на 71%).

Незважаючи на лібералізацію зовнішньоекономічної діяльності, яка покладена в основу створення СОТ та вступу України до неї у 2008 році, стягнення митних платежів починаючи з 2010 року поступово зростає, аж до 2013 року. Але в 2014 році із-зі нестабільної економічної ситуації та політичної кризи надходження від сплати митних платежів суттєво скоротилися та в 2016 році мали рекордно малий рівень у порівнянні з аналізованими роками.

Таким чином, якщо порівнювати митне регулювання ЗЕД на початку становлення України як самостійної держави з сучасним, то можна з упевненістю сказати, що на сьогодні Україна має розвинуту систему митного регулювання, але воно потребує подальшого удосконалення, адже результати розрахунків представлених показників за останні роки підтверджують погіршення економічного стану держави.

Особливості співробітництва України з міжнародними інститутами регулювання торгівлі

Важливу роль у регулюванні зовнішньоторговельних відносин країни відіграють міжнародні економічні організації – Світова організація торгівлі (СОТ), Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ) тощо. Світова організація торгівлі є однією з провідних міжнародних організацій з регулювання міжнародної торгівельної сфери, основною метою якої є лібералізація міжнародної торгівлі, недопущення дискримінації

в міжнародному економічному співробітництві країн, забезпечення вільного доступу до національних ринків і джерел сировини. Процес приєднання України до системи ГАТТ/СОТ розпочався 17 грудня 1993 року, коли було прийнято рішення про створення Робочої групи (РГ) з розгляду заявки України щодо приєднання до ГАТТ/СОТ. В середньому тривалість процесу вступу будь-якої країни до СОТ становить 4 – 6 років, процес вступу України склав 15 років.

Після вступу в СОТ Україна приєдналась до секторальних угод по зниженню імпорتنих мит на такі групи товарів як сталь, іграшки, деревина, кольорові метали, фармацевтичні препарати, папір, сільськогосподарська техніка, меблі, інформаційні технології, наукове, медичне обладнання, будівельна техніка, дистильовані спирти – до 2011 року, продукція цивільної авіації – до 2010 року. Також Україна взяла на себе зобов'язання по зниженню імпорتنих мит на хімічні товари до 5,5-6,5 %, а також одягу та текстилю – 0-17,5%. Слід зазначити, що переважна більшість цих угод стосуються сировини та комплектуючих, а не кінцевої продукції, що доводить вигідність лібералізації тарифного регулювання для національного виробництва у цілому та окремих галузей, підприємства яких працюють на імпортній сировині та комплектуючих.

На теперішній час середньоарифметична ставка кінцевого зв'язаного рівня складає 11,16% для сільськогосподарських продуктів та 4,85% для промислових товарів.

Сільськогосподарська сфера є однією з найбільш проблемних та спірних галузей стосовно зовнішньоторговельного регулювання. Не зважаючи на заборону СОТ використання експортних субсидій, практично всі розвинені країни використовують приховане внутрішнє субсидування виробництва сільськогосподарських товарів (яєць, молока, яловичини, м'яса птиці, пшениці, цукру, рису, сої, бобів). Розмір субсидії коливається в широких межах – від 35% від ринкової вартості в США, до 49% – в країнах Європейського Союзу та 64% в Японії. Тому країни-члени відповідно до Угоди СОТ про сільське господарство беруть на себе зобов'язання щодо державної підтримки сільського господарства; доступу на ринок сільськогосподарських і продовольчих товарів; санітарних і фітосанітарних заходів, експортної конкуренції в сільськогосподарській і продовольчій торгівлі. Україна як член СОТ має можливість

на державному рівні підтримувати сільськогосподарських виробників, але в межах визначеного обсягу державної підтримки. Сукупний розмір державної підтримки сільського господарства України не повинен перевищувати 3 млрд. 43 млн грн. Крім того, додатково Україна може кожен рік витратити до 5 % від річної вартості виробництва валової продукції сільського господарства. Україна може витратити непродуктову підтримку у розмірі 3 млрд. 51 млн грн., яка менша, ніж 5 % від вартості валової продукції сільського господарства та 2 млрд. 424 млн грн. у вигляді «зелених програм» підтримки сільськогосподарських виробників.

Як і всі країни-члени СОТ, Україна не матиме обмежень на «зелені» програми внутрішньої підтримки сільського господарства, вплив яких на торгівлю відсутній або мінімальний, за умови, що ці програми відповідають умовам, визначеним в Угоді СОТ про сільське господарство. Бюджетне фінансування програм «зеленої скриньки» може бути збільшено Україною, тому що воно не обмежується з боку СОТ, – на видатки на створення інфраструктури, консалтинг, маркетингові послуги, охорону навколишнього середовища, навчання, інспектування продукції, розбудову сучасної системи технічних стандартів, прискорення роботи по їх гармонізації з міжнародними та європейськими [25].

Відповідно до правил Генеральної угоди про торгівлю послугами (ГАТС) Україна взяла на себе зобов'язання щодо забезпечення національного режиму та доступу на ринок в 11-ти основних секторах послуг, в тому числі, секторах професійних, комунікаційних послуг, будівництва та супутнього технічного обслуговування, дистрибуції, освіти та послуг, пов'язаних із довіллям, фінансових послуг (страхування та банківської справи), охорони здоров'я та соціальних послуг, туризму та подорожей, відпочинку і розваг, послуг у галузях культури і занять спортом та транспортних послуг, а також в інших галузях, в тому числі послуг індустрії краси, перукарських, сра- та масажних послуг.

У зазначених секторах повинен забезпечуватися вільний доступ на ринок для послуг та їх постачальників, за винятком, коли у зобов'язаннях Україною зазначені певні умови, обмеження чи вимоги щодо доступу в конкретному секторі послуг.

У таблиці 4 наведені узагальнені авторами зобов'язання України як члена СОТ.

Таблиця 4

Зобов'язання з дотримання Україною положень угод СОТ

Критерії	Зобов'язання з дотримання положень угод СОТ	Пояснення
1	2	3
Приватизація	Україна регулярно інформуватиме країни-члени СОТ про розвиток її програми приватизації та інші питання, що стосуються її економічних реформ	Країни-члени СОТ періодично повідомляють про свою торговельну політику та досягнення економічних цілей в рамках механізму огляду торговельної політики СОТ
Державна торгівля	З дати вступу до СОТ законодавство України щодо регулювання торговельної діяльності підприємств, які мають преференції з експорту чи імпорту, повністю відповідатиме положенням СОТ	Країни СОТ повинні забезпечувати відповідність діяльності державних та недержавних підприємств, які мають преференції у сфері імпорту чи експорту, принципам недискримінації
Цінова політика	З дати вступу до СОТ Україна не застосує обов'язкових мінімальних цін на імпортовані товари	Країни СОТ повинні дотримуватися правил СОТ стосовно цінової політики, зокрема, брати до уваги інтереси країн-експортерів та не застосовувати обов'язкові мінімальні ціни
Торговельні права	Україна справлятиме ці збори згідно з принципами СОТ; інформація про вказані збори надаватиметься країнам-членам СОТ за запитом. Не існує жодних обмежень права фізичних і юридичних осіб займатися імпортом та експортом товарів, окрім вимоги провести реєстрацію та додаткових вимог, що застосовуються до товарів, які підлягають ліцензуванню	Правилами СОТ вимагається, щоб збори і платежі будь-якого характеру, пов'язані з імпортом чи експортом (крім мит та внутрішніх податків), були обмежені у сумі, яка приблизно дорівнює вартості наданих послуг, і не повинні використовуватися для захисту вітчизняних товарів чи у фіскальних цілях

Продовження таблиці 4

1	2	3
Тарифні квоти	З дати вступу до СОГ Україна буде застосовувати тарифні квоти на недискримінаційній основі	Нормами СОГ вимагається недискримінаційне застосування кількісних обмежень
Внутрішні податки (ПДВ, акциз)	Податки, в тому числі ПДВ та акциз, застосовуватимуться на недискримінаційній основі до імпорту з країн-членів СОГ і товарів вітчизняного виробництва	Це є одним з базових принципів СОГ – забезпечення національного режиму щодо внутрішнього оподаткування та регулювання, тобто імпортом товарам надається режим не гірший ніж товарам вітчизняного виробництва
Правила визначення походження	Повне виконання Угоди про правила визначення походження з дати вступу України до СОГ	Непреференційні правила походження визначаються статтями 276-285 чинного Митного кодексу України №. 92-IV від 11 липня 2002 року та відповідають правилам СОГ
Митна оцінка	Повне виконання Угоди про митну оцінку з дати вступу України до СОГ.	Правила митної оцінки, які передбачаються статтями 259-273 чинного Митного кодексу України № 92-IV від 11 липня 2002 року [56], вимагають застосування як основного методу оцінки за ціною договору та дотримуватися послідовності методів оцінки відповідно до норм Угоди про митну оцінку СОГ

Закінчення таблиці 4

1	2	3
<p>Кількісні обмеження на імпорт, ліцензування імпорту</p>	<p>З дати вступу до СОТ Україна скасує і не буде впроваджувати, повторно впроваджувати або застосовувати кількісні обмеження на імпорт або інші нетарифні заходи, такі як ліцензування, квотування, заборони, дозволи, вимоги попереднього санкціонування, вимоги ліцензування та інші обмеження з подібним ефектом, які не можуть бути обґрунтовано згідно з положеннями відповідної Угоди СОТ</p>	<p>Країни СОТ повинні застосовувати ліцензування імпорту відповідно до правил Угоди про ліцензування імпорту СОТ, які передбачають прозорість, спрощення і прискорення процедур, та не мають сприяти надто обмежувальний та порушуючий вплив на торгівлю.</p> <p>Країни СОТ повинні застосовувати технічні регламенти і стандарти для цілей національної безпеки, запобігання шахрайським діям, захисту життя або здоров'я людини, тварин чи рослин, захисту навколишнього середовища, на основі наукового обґрунтування та без створення невиправданих перепон для торгівлі.</p>
<p>Промислова політика, субсидії</p>	<p>З вступом до СОТ Україна скасувала всі експортні субсидії та субсидії на заміщення імпорту.</p>	<p>Нормами угод СОТ визначаються як заборонені адресні субсидії, обумовлені показниками експорту чи використанням вітчизняних товарів на перевагу від імпортованих</p>

Членство у СОТ дає можливість Україні не тільки розширювати зовнішньоторговельні зв'язки, адаптувати національне зовнішньоторговельне законодавство до міжнародних норм та стандартів, підвищувати якість вітчизняної продукції і її конкурентоспроможність на світових ринках, але й брати участь у багатосторонніх торговельних переговорах раунду «Доха-Розвиток» та переговорах з питань приєднання до СОТ нових країн-членів для реалізації інтересів держави у торговельно-економічній сфері.

Участь в інформаційній системі СОТ та використання переваг від участі у системі завчасного обміну інформацією надало можливість доступу українських підприємств до інформації та джерел отримання інформації щодо змін у торговельних режимах країн-членів СОТ, ініціювання діалогу та обговорень з метою покращення умов торгівлі. 7 грудня 2013 року члени Світової організації торгівлі завершили переговори щодо Угоди про спрощення процедур торгівлі. 27 листопада 2014 року Генеральна рада СОТ офіційно прийняла Протокол про доповнення Угоди про заснування СОТ Угодою про спрощення процедур торгівлі. Переважна частка положень цієї Угоди узгоджується з положеннями Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур (переглянута Кіотська конвенції Всесвітньої митної організації). Проте УСПТ як і всі угоди СОТ стосується всього комплексу питань торгівлі, а не лише митних процедур.

До основних цілей Угоди про спрощення процедур торгівлі слід віднести: здійснення заходів щодо оптимізації часу та вартості митного контролю; підвищення прозорості та ефективності операцій державних митних органів; збільшення обсягів торговельних потоків, державних доходів і прямих іноземних інвестицій; зниження рівня корупції у зовнішньоторговельній сфері; розширення співпраці між учасниками приватного та державного секторів; поліпшення розвитку малого та середнього бізнесу.

Країни-члени СОТ відповідно до даної Угоди приймають на себе наступні ключові зобов'язання: забезпечення вільного доступу, в тому числі в Інтернеті, до всіх чинних нормативно-правових актів; впровадження попередніх рішень митних органів; використання електронних платежів при митному оформленні; використання

гарантій для прискороного випуску товарів у вільний обіг; запровадження системи «авторизованих економічних операторів»; розробка впровадження процедури прискороної відправки товарів; розробка заходів із забезпечення прискороного митного очищення товарів, що швидко псуються; оптимізація документообігу при митному оформленні – скорочення кількості документів і формальностей на основі вироблення спільних митних стандартів; розробка правового забезпечення митного оформлення товарів за принципом «єдиного вікна»; використання режиму тимчасового ввезення товарів; запровадження процедури прискороної відправки товарів кур'єрськими службами; уніфікація прикордонних та спрощення транзитних процедур; скорочення кількості документів і формальностей на основі вироблення спільних митних стандартів та співробітництво митних служб різних країн [25].

У 2015 році Україною була ратифікована дана Угоди, а виконання зобов'язань, передбачених нею, за ініціативи Міністерства економічного розвитку і торгівлі України було віднесено до пріоритетних завдань Кабінету Міністрів України.

Отже, на теперішній час система митно-тарифного регулювання в Україні потребує реформування відповідно до сучасних тенденцій розвитку світової торгівлі, зміні національних зовнішньоторговельних пріоритетів як у галузевому, так і у географічному аспекті та спрямовуватись на стимулювання розвитку експортної сфери, розширенню експортної експансії національних виробників створення умов для розробки та реалізації стратегії імпортозаміщення, активізації діяльності в СОТ та адаптації національного законодавства до міжнародних та європейських норм та стандартів.

Висновки. Отже, на основі проведеного дослідження та даних, які отримані фахівцями Інституту економічних досліджень та політичних консультацій в ході опитування робітників підприємств-суб'єктів ЗЕД України, для удосконалення митного регулювання ЗЕД необхідно вирішити наступні проблеми, з якими стикаються вітчизняні експортери під час здійснення зовнішньоекономічних операцій [22]:

а) на етапі попереднього митного оформлення:

розбіжності у підходах до класифікації товарів ЗЕД України з іншими країнами. Більшість країн світу вже впровадили в свою практику нову редакцію Гармонізованої системи опису та кодування товарів версії 2017 (ГС-2017), яка містить 223 поправки стосовно насамперед продукції сільськогосподарської, хімічної та машинобудівної галузі тощо. Однак, на сьогодні в Україні діє Митний тариф, в основу якого закладені положення ГС-2012, але застосування заходів тарифного та нетарифного регулювання в більшості країн світу (країни Європейського Союзу та країни Співдружності незалежних держав) з 1 січня 2017 року здійснюється на основі ГС-2017, що призводить до розбіжностей у версіях УКТЗЕД України та країн-торговельних партнерів;

значні часові витрати на проходження попереднього митного оформлення, які пов'язані з технічними проблемами.

б) на етапі митного оформлення:

необґрунтована зміна коду товару, навіть у випадках попереднього кодування його на митниці;

необґрунтоване збільшення митної вартості товару;

складність митного декларування, яке проявляється через ручне управління з боку митних органів щодо надання додаткового (необґрунтованого пакету документів), зміна митної вартості та ін.;

складність та значна тривалість процедури оформлення сертифікатів походження товару, які дають право преференційної торгівлі;

в) корупція у митних органах на всіх етапах митного декларування товару.

Таким чином, саме вирішення зазначених проблем дозволить удосконалити організаційно-правові аспекти митного оформлення та митного контролю, суттєво знизити часові та фінансові витрати, що забезпечить спрощення процедур міжнародної торгівлі між резидентами України та їх контрагентами, підвищити її ефективність та наблизити Україну до міжнародної спільноти.

Список літератури:

1. Бураковський І. Аналіз економічних наслідків вступу України до СОТ / І. Бураковський, В. Мовчан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/files/Books/17_Analiz_naslidkiv/17_book_2008_wto_ukr.pdf

2. Офіційний сайт Державної статистичної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Гребельник О. П. Митно-тарифна політика за умов трансформації економічної системи : монографія / О. П. Гребельник. – К.: Знання, 2001. – С. 26-27.
4. Суворов В. В. Методологічне забезпечення митного регулювання ЗЕД: аналіз категорій та дефініцій / В. В. Суворов // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Економіка. – 2009. – № 1. – С. 106-112.
5. Таможенное право: учебник для вузов / М. М. Рассолов, Н. Д. Еришвили, В.Н. Галузо и др. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДИАНА, 2006. – 384 с.
6. Свиных В. Г. Таможенно-тарифное регулирование внешнеэкономической деятельности: учеб. пособ. / В. Г. Свиных. – М.: Экономистъ, 2004. – 155 с.
7. Прокопенко В. В. О применении комбинированной ставки ввозной таможенной пошлины / В. В. Прокопенко // Митна справа. – №3 (87). – 2013. – С. 36-40.
8. Єгоров О. Б. Митна економіка (Україна – СОТ – ЄС) : посібник / О. Б.Єгоров. – Одеса, 2005. – С. 214.
9. Тимошенко И. В. Таможенное регулирование ВЭД / И. В. Тимошенко. – М., 2003. – С. 25–26, 237.
10. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти [Текст] : монографія / І. Г. Бережнюк. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. – 543 с.
11. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.
12. Энциклопедический словарь экономики и права. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.dic.academic.ru/dic_economic_law/1579/
13. Таможенный кодекс таможенного Союза [Электронный ресурс]. Режим доступа : http://www.consultant.ru/popular/custom_eaes/112_10.html#p815
14. Таможенный кодекс Европейского Сообщества Регламент Совета № 450\2008 [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://pravo.ua/article.php?id=100095781>.
15. Войцешук А. Д. Митне регулювання в умовах глобалізації/ А. Д. Войцешук, Д. Л. Фесько // Вісник Академії митної служби України. – Серія: Державне управління. – 2010. – №2. – С. 57–61.

16. Дубініна А. А. Митна справа: Підручник / А. А. Дубініна, С. В. Сорокіна, О. І. Зільченко. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.
17. Дяченко Т. О. Особливості митно-тарифного регулювання України / Т. О. Дяченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/viewFile/2666/2370>.
18. Комарницька О. П. Історико-науковий аналіз митно-тарифного регулювання у контексті еволюції наукової думки / О. П. Комарницька [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://inb.dnsgb.com.ua/2009-1/09_komarnytska.pdf
19. Ченцов В.В. Еволюція управління митною системою України в 1990–2000-х рр / В.В. Ченцов. – Матеріали п'ятої міжнародної наукової школи-семінару «Історія торгівлі, податків та мита», 27-28 жовтня 2011 р., Академія митної служби України. – Дніпропетровськ. – С. 8–10.
20. Мартинюк В. П. Фінансові аспекти розбудови митної системи в інтересах економічної безпеки України : [монографія] / Мартинюк В. П. – К. : Кондор, 2011. – 326 с.
21. Мартинюк В. П. Митна система та економічна безпека держави : теорія і методологія : [монографія] / Мартинюк В. П. – Тернопіль : Астон, 2010. – 256 с.
22. Спрощення процедур торгівлі в Україні: оцінки та очікування бізнесу, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ier.com.ua>.
23. Официальный сайт Статистики: экономические показатели стран мира. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.ereport.ru>.
24. Офіційний сайт Державної казначейської служби [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>.
25. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. – Режим доступу: <http://wto.org>

2.2. PERSPECTIVES OF TRANSPORT SYSTEMS IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION THE WORLD ECONOMY

***Summary.** The article considers and analyzes the problems of development of the world transport system and the perspectives of Ukraine in it. It was determined that economic growth means more and more consumed, globalization means that resources and products are being spent further. It is noted that globalization through transportation can also be viewed through an intercultural perspective. It will promote the global economic market and help create a global community with intertwined ethnicity. Directions of development of the transport system of Ukraine are presented and described. It's also important, that due to the general decrease of Ukraine's foreign trade (export and import), the level of occupancy of Ukrainian transport infrastructure may decrease. In this regard, it becomes wise to reorient the Ukrainian transport network to the needs of domestic and transit transport. Delivering a conclusion, as a result of globalization, the acceleration of the transport process at each stage has taken place, technical progress has been achieved in the development of vehicles, which increases their carrying capacity and reduces transport costs, and therefore it should facilitate the transportation of raw materials over long distances. Transport has become a factor contributing to the globalization process, mainly due to the introduction of modern transportation technologies.*

Problem statement. The development of the transport system and the introduction of new solutions is an important factor contributing to the globalization of business relations. Today, the world community intensively forms a single transport complex, using the spatial location and resource potential of the states. Transport, forwarding and logistics enterprises must adapt to the requirements set by the globalized economy for them, as well as the process of internationalization. Technical progress that accelerates the processes of globalization also covers all transport modes. The effect of this progress was the development of a so-called integrated system that allows the transport of cargo units by various interconnected modes of transport [2, 5-8].